

Sambakonference

Nyborg Strand 9. november 2017

Karrierelæring og vejledning
En profession under politisk pres

En profession under pres?

- Øget politisk styring af vejledningen, fx:
 - › Hvad vejledning er, hvem der har brug for (hvilken) vejledning og hvem der kan vejlede
 - › Hvordan vejledning skal organiseres
 - › Hvilke teoretiske/metodiske tilgange der bør anvendes
- Kompetencetænkningens indtog
 - › Fra fokus på valg og valgprocesser til fokus på kompetenceudvikling – fra vejledning til læring
- Målstyring af karriereadfærd
 - › Uddannelsespligt, Uddannelsespålæg – valgpres
 - › Fra gennemførelsesvejledning til fastholdelse

Politisk baggrund og rationaler

- Et livslangt vejledningssystem, med en bredere tilgang må bl.a. indeholde:
 - › Programmer, der kan udvikle menneskers færdigheder indenfor karrierestyring (CMS) **og**
 - › Adgang til individuel vejledning ... (OECD/EU/Worldbank, 2004)
- Uddannelsesindsatsen er kuldsejlet og 95 % målsætningen er en illusion (Socialdemokraterne 2009)
 - › Derfor: Uddannelsespligt og fastholdelse
- Men....Ministeriet ved ikke, om de igangsatte initiativer er de rette (Rigsrevisionen, 2012)
 - › Der mangler planer og mål for de forskellige indsatser

Fra vejledning til rådgivning

- Matchfilosofiens genkomst

- Den personlige vejledning skal ændres fra hovedsagelig informativ til i højere grad **anbefalende**. Der skal vejledes mindre om uddannelser og mere **til uddannelser**. (Socialdemokraterne, 2009)
- Det er afgørende, at folkeskolen giver eleverne den rette vejledning og **de rette kompetencer** i forhold til at vælge og senere gennemføre den ungdomsuddannelse, **de er bedst egnede til**. (Folkeskoleforliget, 2013)
- Det er en god investering, hvis man kan få **ledt de unge** hen til en ungdomsuddannelse, som de kan **gennemføre** (Andersen, AE 2016)

At forudsige og matche

- Vi kan kun i ringe grad forudsige den enkelte unges uddannelsesbaner
 - › Forsøger vi alligevel er der fare for stigmatisering og selvopfyldende profetier (Jensen & Pedersen, 2016)
 - › De svage elever i folkeskolen bliver ikke nødvendigvis ved med at være svage (AE, 2015)
- Det objektive match kan hverken bruges til at forudse fremtidige præstationer eller, vedholdenhed
 - › *It is **not** experience or skills per se ... that shapes academic performance and career choices*
(Bandura, 2000)

At vælge det 'rigtige'...

- Den dominerende politiske opfattelse:
 - › Færdigheder + viden = Valgkompetence = "Gode valg"
- Kompetencetænkningen
 - › Unge får opgaven at gøre sig brugbare på arbejdsmarkedet – i en politisk konstrueret virkelighed
 - › Vejledningen kan bidrage til at unge sænker deres ambitionsniveau og fastholde den sociale ulighed
(Colley, 2004)
- Mange unge kan fremstå som afklarede, uden at være det
 - › Vil undgå konflikter, eller ubehag (CIP, Gottfredson)
 - › Valgpres fører til uholdbare valg (Super, SCCT m.fl.)

Vejledning og karrierelæring

- Vejledning **som** undervisning:
 - › Behov for perspektivskifte **fra valg til læring**
(Poulsen m.fl., 2016/Udsyn i udskolingen)
- Vejledning **og** undervisning (Law, 1999, 2003)
 - › New-DOTS..thinking **needs both careers guidance and careers education**. In careers education, the learner is a student in a classroom..
 - › **New-DOTS is a rationale for curriculum ... will help the guidance process; but it stands independently of that function**
- Careers work – unifying the aims of ..
 - › careers education **and** careers guidance **as enabling choice**

Kompetenceudvikling

- et mål for vejledning?

- Den kollektive vejledning kan bidrage ..til udviklingen af elevers **karierekompetencer**[skal] ikke alene **danne grundlag for et reflekteret uddannelsesvalg – men for karrierevalg livet igennem.** (UU DK, 2016)
- Overgange og valgsituationer...
 - › er multidimensionelle og komplekse (OECD, 2000)
 - › er forskellige og knytter an til personens unikke karriereovervejelser og foranderlige livsstruktur (Super, SCCT m.fl)

Hvilke kompetencer?

- DOTS: (developed for primary school **teachers**)
 - › Decision learning, Opportunity awareness, Transition learning, Self awareness (Law, 2000)
- Karrierelæringskompetencer:
 - › **viden** om dem selv, fag, uddannelser, arbejdsmarked og samfundet – generel **valgkompetence** (CEFU, 2016)
- Uddannelse og job
 - › **54 Vidensmål/Færdighedsmål - 9 Kompetencemål**

Kompetencemål	Færdighedsmål	Vidensmål
Eleven kan træffe karrierevalg på baggrund af egne ønsker og forudsætninger	Eleven kan træffe begrundede valg af uddannelser i et job-og karriereperspektiv	Eleven har viden om sammenhænge mellem karriereveje, personlige værdier, interesser og færdigheder

Karrierestyring som mål

- Career **Mangement** Skills skal gøre de unge parate til at vælge og gennemføre en uddannelse
 - › Det er en forudsætning, at borgerene har de færdigheder, der kræves for at kunne **styre deres egen karriere** (EU/OECD, 2004)
- Hvis jeg ikke kan styre min karriere er det fordi jeg mangler nogle kompetencer
 - › *If people are led to believe that their difficulties stem from internal but changeable factors, the net result may be self-blame rather than heigtened motivation.*
(Bandura, 2000)

- Self awareness:
 - › .. what kind of **personality** do I take with me.. qualifications, **abilities, aptitudes**, limitations, needs, aspirations.. (Law & Watts, 2003)
- Self knowledge:
 - › **.understanding of yourself**, your **aptitudes, abilities**, interests, ambitions, resources, limitations ... (Parsons, 1909)
 - › ..helping individuals to acquire **selfknowledge** through .. measures of **traits and factors** (CIP, 2002)
- Viden om og erfaring med mig
 - › Forståelse af egne **styrker, interesser og kompetencer**, og hvordan de kan bruges... (CEFU, 2016)

Har vi været der før?

- Det kloge valg – alle bliver tilfredse! (Parsons, 1909)
 - › Selfknowledge
 - › Occupational knowledge
 - › True reasoning (Valgkomptence?)
- At lede unge på rette vej – med ‘Duelighedsprøver’
 - › Hensigten var: *‘at forebygge, at Ungdommen begik Fejlgreb, naar den fremtidige Livsstilling skulde vælges’*
 - › Men, man må forstå den unges valg i forhold til *‘hele den situation, som denne befinder sig idet er lysten der driver værket’*. (Gregersen, 1934)

Vejledning som undervisning?

- Underviseren faciliterer læreprocesser
 - › Andre har defineret indholdet. Forud fastlagte læringsmål for alle (DOTS/UJ/CMS)
 - › Karrierelæring er den proces, der foregår for at kunne tilegne sig disse kompetencer (CEFU, 2016)
- Vejlederen faciliterer valgprocesser
 - › Afsæt i personens unikke karriereovervejelser
 - › Ingen forud fastlagte (lærings-) mål
 - › Bidrager fx til refleksion over: læringserfaringer, ønsker, værdier og fremtidsforestillinger
 - › Kan stimulere til fortsat karriereudvikling og udvide valg-og handleperspektivet (Super m.fl)

Kompetencetænkningenog postmoderne coaching- og vejledningsfilosofier

Antagelser i Life-design paradigmet:

- **Each life** has become even more of an individual process, still influenced by environmental factor yet **constructed to a large extent by the individuals.**
(Savickas m.fl. 2009)
- Career problems occurs when persons are **dislocated from their current stories..[need help to]... deconstruct and reconstruct their career story ..[in order to] reinterpretate the past** to suit future aspirations

(Nota m.fl. 2015)

Life-design paradigm

– og udfordringer der kan knytte an hertil

- Life-design counselling.. concentrates on the individuals .. considered as **governors of their work** ...and, more generally, **of their lives**..... (Nota m.fl. 2015)
 - › *Most [workers] .. never had control over building a career, so there should be no romanticising some golden age.* (Sennett/Standing, 2014)
- Counselors facilitate flexible **adaptation to or reconstruction of one's own eco-system** .. (Nota m.fl. 2015)
 - › *The precariat is told that it should be in control of his or her destiny, answer to market forces and be infinitely adaptable* (Standing , 2014)

Individualisering og antirealisme ?

- Den postmoderne narrative bevægelse
 - › *tend to ignore or minimize the importance of the (extralinguistic) reality of the real person... with all her real life experiences*
 - › *...devaluating or undermining the client's unique, personal experiences/views/story*
 - › *Changing nothing more (or less) than those option-limiting "problem"-causing narratives* (Held, 1995)
- Personer dømmes til at søge biografiske løsninger på systemiske modsigelser.....
 - › *Der findes ingen personlig strategi, der kan standse, endsige forebygge, livschancernes lune* (Bauman, 2004)

Forskellige menneskesyn

- Personen **har et selv** – selvkendskab
 - › Kan afdækkes, vurderes og findes frem til
 - › Det gode match. At vælge noget der passer til éns personlighed – selvet som **objekt** (Holland/CIP/Law)
- Personen **er et selv** – foranderlige selvopfattelser
 - › kontekst, domæne og opgavespecifikke antagelser om sig selv og sin formåen
 - › At kunne balancere mellem forskellige livsroller og tilgængelige alternativer - selvet som **subjekt** (Super m-fl)
- Personen **er et multipelt selv** – konstruede selv'er
 - › Life-design – Career Construction
 - › At konstruere sit liv og sin karriere - selvet som **projekt** (Savickas)

Karrierevejledning - Aktuelle trends

- Fra konstruktivisme ...
 - › Mennesket kan konstruere 'repræsentationer' af virkeligheden – men ikke virkeligheden selv (Kelly)
 - › Livsstrukturer – mulighedsstrukturer (SCCT/Super m.fl)
- .. til konstruktionisme
 - › Life-design paradigmet/coachingfilosofien.
Liv/karrierer – skabes gennem fortællingen
- Kompetencetænkningen....
 - › Vejledning reduceret til arena for læring og tilegnelse af kompetencer
- Individualisering og selvledelse som mål?
 - › **Career management skills/Selfgovernance**

Referencer

- Andersen, Lars/DI m.fl. (2016): *Kortlægning af unges uddannelsesveje*
- Bandura, Albert (1986): *Social Foundations of Thought & Action. A Social Cognitive Theory*
- Bandura, Albert (2000): *Self-efficacy. The Exercise of Control*
- Bauman, Zygmunt (2002): *Det belejrede samfund*
- CEFU (2016): *Karrierelæring i gymnasiet. De vidste ikke hvad de ville*
- Gregersen, Gunnar (1934): *De unges fremtid*
- Held, Barbara S. (1995): *Back to Reality. A Critique of Postmoderne Theory in Psychotherapy*
- Law, Bill (1999): *Career-learning space: new-DOTS thinking for careers education*
- Law, Bill & Watts. A.G. (2003): *The DOTS analysis - original version*
- OECD (2000): *From Initial Education to working lives. Making transitions work*
- OECD/EU (2004): *Uddannelses-og erhvervsvejledning. En håndbog for beslutningstagere*
- Rigsrevisionen (2012): *Beretning til Statsrevisorerne om indsatsen for 95 %-målsætningen på ungdomsuddannelserne*
- Poulsen, Bo m.fl. (2016): *Udsyn i udskolingen*
- Savickas, Mark L. et al (2009): *Life designing: A paradigm for career construction in the 21st century*
- Socialdemokraternes uddannelseskommision (2009): *13 års uddannelse til alle*
- Standing, Guy (2014): *The Precariat. The New Dangerous Class*
- Udsyn i udskolingen, konference 5/2-16
- UU Danmark (2016): *Udvikling af kollektiv vejledning. Inspirationshæfte til UU- vejledere m.fl*